

Scenario-analyse Zwembad De Smelte

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0507489.100
definitief revisie 1.0
24 februari 2026

Scenario-analyse Zwembad De Smelte

projectnummer 0507489.100
definitief revisie 1.0
24 februari 2026

Opdrachtgever

Gemeente Midden-Drenthe
Postbus 24
9410 AA BEILEN

datum
24 februari 2026

beschrijving
Definitief

vrijgave

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Omschrijving opdracht	4
2.	Bestaande toestand	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Technische staat	5
2.2.1	Bouwkundig	6
2.2.2	Installaties	9
2.3	Meerjarenonderhoud	11
2.4	Verduurzaming	11
2.5	Kosten renovatie en verduurzaming	12
3.	Huidig gebruik	13
3.1	Zwemmen in de gemeente Midden-Drenthe	13
3.2	Verzorgingsgebied en animocijfer	15
3.3	Bezoekersaantal De Smelte	16
4.	Huidige exploitatie	18
4.1	Inkomsten	18
4.2	Lasten	18
4.3	Exploitatieresultaat	19
4.4	Tarifiering	20
5.	Scenario 1; Handhaven zwembad	22
6.	Scenario 2; Optimalisatie van de exploitatie	24
7.	Scenario 3; Afstoten van het zwembad	25
7.1	Stichtingsvorm	25
7.2	Privatisering naar een commerciële organisatie	26
8.	Scenario 4; Sluiting van het zwembad	27
9.	Samenvatting en conclusies	28
9.1	Analyse huidige situatie	28
9.2	Resultaten scenario-analyse	28

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het zwembad De Smelte in Smilde is in eigendom van en wordt geëxploiteerd door de gemeente Midden-Drenthe. Het zwembad beschikt over een wedstrijdbad met de afmetingen van 25 * 12,5 meter. Het zwembad is gebouwd in 1977 en is technisch sterk verouderd, zowel wat betreft het gebouw als de installaties. Naast het zwembad maakt een sporthal deel uit van het complex. Het zwembad trok in 2025 circa 27.000 bezoekers en kende dat jaar een exploitatietekort van circa € 500.000.

Gezien het hoge exploitatietekort van het zwembad en de noodzakelijke door de gemeente Midden-Drenthe te nemen bezuinigingsmaatregelen, dreigt het zwembad te worden gesloten. De gemeenteraad heeft gevraagd om een onafhankelijk onderzoek naar de toekomstige mogelijkheden van het zwembad waaronder ook sluiting.

De gemeente Midden-Drenthe heeft ons gevraagd, als onafhankelijk adviseur, een integraal haalbaarheidsonderzoek uit te voeren waarin een aantal toekomstscenario's voor het zwembad inzichtelijk wordt gemaakt. Hiermee dient de gemeenteraad een volledig beeld te krijgen van de financiële, organisatorische en maatschappelijke gevolgen van deze scenario's.

1.2 Omschrijving opdracht

Het haalbaarheidsonderzoek bestaat uit het uitvoeren van een scenario-analyse voor de toekomst van De Smelte.

De volgende scenario's worden hierbij onderzocht:

1. Onderzoek van de nul-situatie en kosten voor het door-exploiteren van het huidige zwembad. Hierbij worden de kosten voor de instandhouding, groot onderhoud en wettelijk noodzakelijke verduurzamingsmaatregelen van het zwembad meegenomen.
2. Optimalisatie van de exploitatie; op basis van de huidige exploitatiecijfers en aannames zal de optimalisatie van de exploitatie worden berekend, bijvoorbeeld middels aanpassing van de tarieven en/of openingstijden.
3. Privatisering van het bad;
 - a. Inzet van vrijwilligers, bijvoorbeeld in de vorm van exploitatie in een stichtingsvorm;
 - b. Privatisering van het bad naar een derde partij (al dan niet met overname).
4. Sluiting van het zwembad; mogelijkheden voor het onderbrengen van gebruikersgroepen in een ander zwembad.

Per scenario worden de maatschappelijke, organisatorische en financiële gevolgen aangegeven. Tevens wordt aangegeven welke subsidiemogelijkheden er zijn, bijvoorbeeld om het zwembad te verduurzamen.

De sporthal, als onderdeel van het sportcentrum, valt buiten de scope van dit haalbaarheidsonderzoek.

2. Bestaande toestand

2.1 Inleiding

Zwembad De Smelte maakt deel uit van een combinatie van een sporthal met zwembad in één gebouw. De Smeltehal dateert uit 1974. Zwembad De Smelte is in 1977 tegen de sporthal aangebouwd. De sporthal is geen onderdeel van dit onderzoek.

Het zwembad bestaat uit een 5-baans wedstrijdbassin van 25 * 12,5 meter met een beweegbare bodem.

Het zwembad is technisch sterk verouderd, zowel wat betreft gebouw als installaties. Installaties voor water- en luchtbehandeling en verwarming staan op het randje van uitval en moeten op korte termijn worden vervangen. Er is nu nog een kleine voorraad chemicaliën voor het schoonmaakfilter. Deze chemicaliën zijn moeilijk verkrijgbaar. De Smelte is één van de laatste zwembaden in het Nederland die over een dergelijke diatomeeënaarde filter beschikken.

Tot slot dienen in 2026 maatregelen te worden genomen om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen, zoals deze zijn opgenomen in de Erkende Maatregelenlijst Energiebesparing. Dit om te voorkomen dat het bad moet worden gesloten.

Zwemzaal van De Smelte

2.2 Technische staat

De algehele technische staat van de bouwkundige onderdelen is matig tot slecht. De technische staat van de installaties is voor een deel goed, maar voor een groot deel matig tot slecht. Veel materialen en installaties dateren nog van de bouw in 1977. Door de gedegen kwaliteit van de toegepaste materialen zijn deze vanuit technische staat nog niet vervangen, maar lopen nu tegen het einde van hun technische levensduur.

Wij benoemen de belangrijkste afwijkingen en aanvullingen ten opzichte van de opgestelde meerjaren onderhoudsplanning (MJOP) met peildatum 17-11-2025.

In de MJOP zijn de kosten opgenomen voor het in standhouden van de bestaande gebouwdelen en installaties. In de MJOP zijn echter geen kosten opgenomen voor het verduurzamen van het gebouw en de installaties. De kosten voor het verduurzamen van de accommodatie zijn benoemd in het rapport van Synarchis d.d. 5-2-2024.

Alle genoemde bedragen in dit hoofdstuk zijn exclusief btw.

2.2.1 Bouwkundig

Betonwerk

Het betonwerk van het bassin is aangetast door chlorideschade. Door indringing van chloride vanuit het bassin of door langdurige inwerking van chloride houdend water in de badomloop is de wapening lokaal zwaar aangetast. Om de mate van indringing te kunnen bepalen dienen aanvullende onderzoeken te worden uitgevoerd. Bovendien is de dekking op de wapening veel te laag voor dit chloorhoudend milieu. Het probleem met chlorideschade is dat deze pas zichtbaar wordt als de wapening vrijwel geheel is weggevreten door de chemische reactie die is ontstaan in het beton.

Afb. 1 – Chlorideschade beton bassin

Afb. 2 – Chlorideschade beton bassin

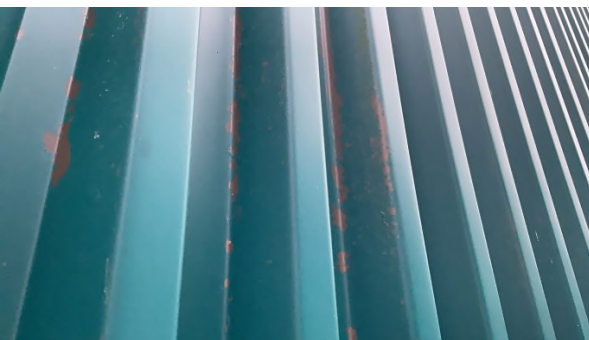
De kosten voor betonherstel zijn niet opgenomen in de MJOP. De geraamde kosten voor herstel zijn aanzienlijk. Deze bedragen tussen de € 50.000 en € 100.000, afhankelijk van de diepte van de chloride-indringing.

Gevelafwerkingen

De gevels zijn boven de kozijnen afgewerkt met een stalen damwandprofiel. Het damwandprofiel zelf verkeert nog in opmerkelijk goede staat. De coating is echter verweerd en laat op diverse plaatsen los. Het herstellen van een coating op locatie is uit kwalitatief oogpunt niet aan te raden. Het advies is om de damwandprofielen in zijn geheel te vervangen en hierbij de isolatiewaarde achter de profielen te verhogen.

Afb. 3 – Gevelafwerking damwandprofiel

Afb. 4 – Coating damwandprofiel gevelafwerking

In de MJOP is vervanging van de gevelafwerking niet opgenomen.

De geraamde kosten voor het vervangen van de gehele gevelafwerking inclusief verbeteren van de dampdichtheid en de isolatiewaarde bedragen € 140.000.

Gevelkozijnen

De houten gevelkozijnen verkeren aan de buitenzijde in goede staat. Aan de binnenzijde is echter op diverse plaatsen houtrot opgetreden door inwerking van vocht. De kozijnen komen in aanmerking voor complete vervanging waarbij de koudebruggen in de gevel worden geïsoleerd en de nieuwe kozijnen worden voorzien van HR++ of triple beglazing.

Afb. 5 – Open verbindingen houten kozijnen zwemzaal

Afb. 6 – Houtrot houten kozijnen zwemzaal

In de MJOP staat vervanging van de kozijnen gepland in 2030 voor een bedrag van € 135.000.

Dakafwerkingen

De dakafwerking bestaat uit pvc en verkeert in matige tot slechte staat. Door Holst dakbedekkingen is een inspectierapport opgesteld die de bevindingen bevestigen. Er treden regelmatig lekkages op.

De dakafwerking dient in zijn geheel te worden vervangen, waarbij gekeken moet worden naar de bestaande dakopbouw voor het verbeteren van de isolatiewaarde en de dampdichtheid.

In de MJOP is vervanging van de dakafwerking opgenomen voor een bedrag van € 191.000 in 2026.

Vervangen van de lichtkoepels staat gepland voor 2030, maar deze dienen gelijktijdig met de dakafwerking te worden vervangen. Het totaalbedrag voor vervangen dakafwerking en lichtkoepels bedraagt € 211.000.

Afb. 7 – Overzicht pvc dakafwerking

Afb. 8 – Overzicht pvc dakafwerking

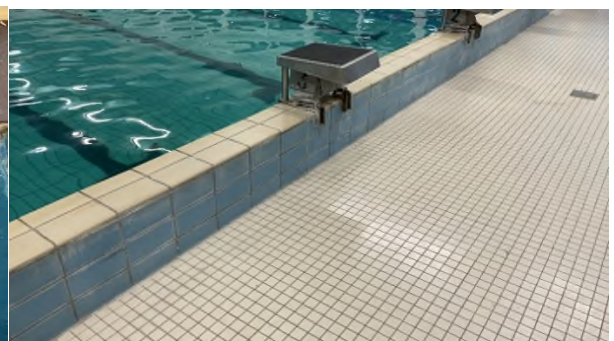
Vloer- en wandafwerkingen

De vloer- en wandafwerkingen zijn gedateerd en voor een groot deel versleten. Door het slijten van de toplaag wordt het schoonmaken van de vloertegels moeilijker. De vloertegels in alle ruimten dienen volledig te worden vervangen of te worden voorzien van een epoxy afwerking.

De doucheruimte is al voorzien van een epoxy vloerafwerking en de wandtegels zijn vernieuwd met het aanpassen van de douche-installatie.

Afb. 9 – Tegelwerk achter zitbanken in zwemzaal

Afb. 10 – Vloer- en wandtegels zwemzaal

Afb. 11 – Vloertegelwerk zwemzaal

Afb. 12 – Vloertegelwerk kleedruimte

Het vervangen van vloer- en wandafwerkingen is niet opgenomen in de MJOP.

De geraamde kosten voor het vervangen van diverse vloerafwerkingen bedragen € 220.000.

De geraamde kosten voor het vervangen van diverse wandafwerkingen bedragen € 180.000.

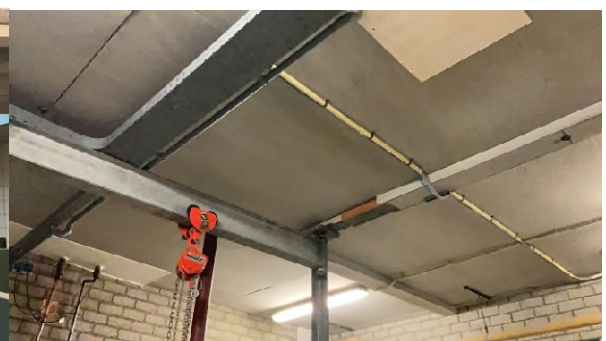
Plafondafwerkingen

De plafondafwerkingen in diverse ruimten zijn aan vervanging toe. In de technische ruimte bestaat een deel van de plafondafwerking uit asbesthoudend materiaal. Het lattenplafond in de zwemzaal is aan de achterzijde voorzien van firetdoek. Dit doek is vergaan en komt steeds meer in het zwemwater terecht.

De houtwolcement-platen zijn in veel ruimten voorzien van een coating waardoor het akoestische vermogen is afgenomen. Omdat in veel ruimten de plafonds bestaan uit gewapend houtwolcement en onderdeel zijn van de dakconstructie, kunnen deze niet worden vervangen. Daarom dienen er in deze ruimten systeemplafonds te worden aangebracht. Ook de zwemzaal dient te worden voorzien van een nieuw akoestisch plafond.

Afb. 13 – Plafondafwerking kleedruimte wisselcabines

Afb. 14 – Asbesthoudend plafond technische ruimte

Het vervangen van plafonds is niet opgenomen in de MJOP.

De geraamde kosten voor het aanbrengen van (systeem)plafonds bedragen € 60.000.

Beweegbare bodem

De beweegbare bodem is van Thijssen Techniek en is inmiddels 20 jaar oud. Deze is aan vervanging toe en is niet opgenomen in de MJOP.

Afb. 15 – Bedieningsmechanisme beweegbare bodem

Afb. 16 – Beweegbare bodem

De geraamde kosten voor het vervangen van de beweegbare bodem bedragen € 200.000.

Sanitair

Het sanitair is verouderd en moet worden vervangen.

De kosten voor het vervangen van de toiletten door hangende toiletten bedragen € 15.000, inclusief alle afvoeren en bouwkundige voorzieningen en afwerkingen.

Afb. 17 – Sanitair

Afb. 18 – Sanitair

Inrichting

De wisselcabines verkeren, ondanks de leeftijd, nog in goede staat. Bij een renovatie zullen de wisselcabines worden vervangen.

Afb. 19 – Wisselcabines

Afb. 20 – Wisselcabines

De geraamde kosten voor het vervangen van de wisselcabines bedragen € 55.000.

2.2.2 Installaties

Warmteopwekking

De warmteopwekking voor de klimaatinstallaties van het zwembad wordt verzorgd door 2 gasgestookte ketels met een totaal thermisch vermogen van 411 kW. Er is nog een derde ketel aanwezig, welke enkele jaren geleden uit bedrijf is genomen.

In warm tapwater wordt voorzien middels een cv-ketel met een thermisch vermogen van 51 kW.

De cv-ketel is in de MJOP voor vervanging opgenomen in 2026. De opgenomen kosten voor het vervangen van de cv-ketel zijn te laag geraamd. In het kader van verduurzaming zal er onderzoek moeten worden gedaan naar de mogelijkheden voor een andere warmtebron dan een gasgestookte ketel.

Afb. 21 – cv-ketels

Mechanische ventilatie

De mechanische ventilatie is verouderd en niet voorzien van warmteterugwinning. Hierdoor gaat er veel energie verloren. De installatie moet volledig worden vervangen inclusief de regelkast. Vervangen van de luchtbehandelingsinstallatie is opgenomen in de MJOP, maar het geraamde bedrag is te laag.

De geraamde kosten voor een nieuwe luchtbehandelingsinstallatie en regelkast bedragen € 150.000.

Verlichting

In de gehele accommodatie zijn de armaturen inmiddels vervangen door ledverlichting. Omdat de meeste armaturen opbouwarmaturen zijn en er nieuwe plafonds moeten worden aangebracht, zullen de armaturen worden vervangen door inbouwarmaturen.

De geraamde kosten voor het aanbrengen van inbouwarmaturen bedragen € 80.000.

Zwemwaterbehandeling

Het zwemwaterfilter is een diatomeeënaarde filter uit 1977. Voor de filtratie is dit een uitstekend filter, maar het filter is sterk verouderd en onderdelen zijn vrijwel niet meer te krijgen. Daarnaast vergt het vervangen van het filtermedium een hoog vakmanschap en Arbo technische maatregelen. Tenslotte is het afvalproduct chemisch afval en zijn hier extra kosten aan verbonden om af te voeren.

De overige onderdelen, zoals de chemicaliëndosering en de pompen van de zwemwaterbehandelingsinstallatie, verkeren in goede staat.

Afb. 22 – Diatomeeënaarde filter

Afb. 23 – Diatomeeënaarde filter typeplaatje (1977)

De kosten in de MJOP voor het vervangen van het zwemwaterfilter zijn veel te laag geraamd. De kosten worden geraamd op € 150.000. Dit is inclusief het ontkoppelen en afvoeren van het bestaande filter en de nodige aanpassingen aan leidingwerk, afsluiters, pompen e.d.

2.3 Meerjarenonderhoud

De kosten van de meerjaren onderhoudsplanning (MJOP) zijn jaarlijks en bevatten onderhoud aan en vervangingen van gebouwdelen en technische installaties. De verduurzaming staat hier los van. Voor de lange termijn, tot 2040, moet er volgens de opgestelde MJOP (datum 17-11-2025) rekening worden gehouden met een gemiddeld bedrag aan onderhoudskosten van € 104.000 exclusief btw per jaar.

In de opgestelde MJOP missen er echter diverse onderdelen, zoals genoemd in paragraaf 2.2 waardoor de gemiddelde kosten hoger uitkomen dan begroot in de MJOP.

Bij een algehele renovatie adviseren wij diverse vervangingen eerder uit te voeren dan gepland in de MJOP, waardoor de gemiddelde kosten per jaar na de renovatie voor de komende 10 jaar lager zullen uitvallen.

2.4 Verduurzaming

Momenteel voldoet de accommodatie niet aan de wettelijke verplichting zoals opgenomen in de EML (Erkende Maatregelenlijsten energiebesparing). In de EML staan energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. De EML bestaat uit 3 onderdelen: Gebouwen, Faciliteiten en Processen. Met de EML kan aan de energiebesparingsplicht worden voldaan. De Omgevingsdienst Drenthe heeft de gemeente hier in juli 2025 op aangeschreven en eist dat de gemeente de vereiste maatregelen neemt.

In 2024 heeft het bedrijf Synarchis onderzoek gedaan en een advies opgesteld voor de verduurzaming van de gehele sportaccommodatie De Smelte (sporthal en zwembad). De kosten voor het verduurzamen zijn geraamd op circa € 2,5 miljoen exclusief btw en exclusief bijkomende kosten, planvoorbereidingskosten en onvoorziene kosten (Energiescan Smeltehal en Zwembad De Smelte, 6 februari 2024). Tevens zijn de kosten voor aanpassingen van de elektra aansluiting en eventuele versterking van de dakconstructie voor de zonnepanelen niet meegenomen.

Het energieverbruik van zwembad en sporthal bedroeg de afgelopen jaren gemiddeld 283.900 kWh en 76.400 m³ gas. Op basis van de leveringsovereenkomst voor 2024 bedroegen de energiekosten respectievelijk € 62.500 voor elektra (0,22/kWh) en € 88.600 (€ 1,16/m³). Totale energiekosten € 151.100 inclusief energiebelasting en exclusief BTW.

In de Energiescan worden de volgende energiebesparende maatregelen voorgesteld:

- Isoleren gevel en dak
- Vervangen glas
- Warmteterugwinning ventilatie
- Verlichting vervangen door LED
- Vervangen circulatie/warmtedistributie
- Zonneboiler met heathpipes
- Zonnepanelen
- Energiemanagement
- Elektrische warmtepomp
- Installatie aanpassen naar laagtemperatuur

Synarchis berekent een besparing op de energiekosten van € 106.100 per jaar voor het gehele sportcomplex (zwembad plus sporthal). Voor het zwembad gaan we uit van een besparing van € 65.000 per jaar als gevolg van de energiebesparende maatregelen op basis van de huidige energieprijzen.

De volgende kleine ingrepen zijn al door de gemeente uitgevoerd:

- Vervangen armaturen door led armaturen. Hierbij zijn opbouwarmaturen vervangen door opbouwarmaturen, terwijl er bij het aanbrengen van plafondsysteem inbouwarmaturen moeten worden toegepast. De kosten voor het vervangen van inbouw led armaturen blijven daarom gehandhaafd.
- Isoleren van leidingwerk en appendages.

Grotere aanpassingen dienen in de loop van 2026 te worden uitgevoerd om te voorkomen dat het bad op last van de Omgevingsdienst gesloten wordt.

2.5 Kosten renovatie en verduurzaming

Op basis van de technische opname en de te nemen maatregelen om het zwembad in een goede staat van onderhoud te brengen en te verduurzamen zijn de kosten geraamd. In onderstaande tabel zijn de kosten weergegeven.

De bouwkundige kosten en de installatiekosten (aannemer/installateur) zijn geraamd op een bedrag van € 2.950.000 exclusief btw. Hierbij komen de kosten voor planvoorbereiding en bouwbegeleiding, de bijkomende kosten (leges, onderzoeken, etc.) en onvoorziene kosten.

Tabel 2.1: Kosten renovatie en verduurzamen De Smelte

Onderdeel		Renovatie onderhoud en verduurzaming zwembad	In MJOP	Verduurzaming zwembad + sporthal (onderzoek Synarchis)	Opmerkingen
Betonreparatie		€ 100.000			
Gevelafwerkingen		€ 140.000		€ 564.000	In de kosten voor verduurzaming is de sporthal ook meegenomen
Gevelkozijnen		€ 135.000	€ 135.000	€ 180.000	De geraamde kosten voor verduurzaming zijn alleen voor het vervangen van de beglazing. In de kosten voor verduurzaming is de sporthal ook meegenomen
Dakafwerkingen (incl. verduurzaming)		€ 211.000		€ 576.000	In de kosten voor verduurzaming is de sporthal ook meegenomen
Vloerafwerkingen		€ 220.000			
Wandafwerkingen		€ 180.000			
Plafondafwerkingen		€ 60.000			
Beweegbare bodem		€ 200.000			
Sanitair		€ 15.000	€ 10.000		Raming in mjob te laag
Wisselcabines		€ 55.000			Niet opgenomen in mjob
Kledinglockers		€ 50.000			Niet opgenomen in mjob
CV-ketel			€ 63.000		Vervangen cv-ketel vervalt (warmtepompen)
Mechanische ventilatie		€ 150.000	€ 100.000	€ 154.000	Raming in MJOP te laag
Verlichting		€ 60.000	€ 33.000	€ 111.000	Raming MJOP te laag voor inbouwarmaturen
Centrale elektrotechnische voorzieningen		€ 24.000	€ 24.000		
Diverse onderdelen zwemwaterzuivering		€ 155.000	€ 155.000		
Zwemwaterfilter		€ 150.000	€ 40.000		Raming in MJOP te laag
Zonneboiler met heatpipes		€ 28.000		€ 39.000	
Zonnepanelen		€ 97.000		€ 193.000	Exclusief kosten versterking dakconstructie
Energiemanagement		€ 25.000		€ 50.000	
Elektrische warmtepomp		€ 333.000		€ 475.000	
Installatie aanpassen laag temperatuur		€ 50.000		€ 100.000	
Subtotaal		€ 2.438.000	€ 560.000	€ 2.442.000	
Reeds uitgevoerd				€ 9.500	O.a. vervangen circulatie/warmtedistributie
				€ 2.451.500	Raming Synarchis
Algemene bouwplaatskosten	8%	€ 195.000			
Algemene Kosten	8%	€ 195.000			
Risico en Winst	5%	€ 122.000			
Totaal renovatie/onderhoud/verduurzaming		€ 2.950.000			
Bijkomende kosten (leges, onderzoeken e.d.)	3%	€ 89.000			
Voorbereiding en begeleiding	12%	€ 354.000			
Onvoorzien	10%	€ 339.000			
Totaal (excl. btw)		€ 3.732.000			
BTW	21%	€ 784.000			
Totaal (incl. btw)		€ 4.516.000			

De totale kosten om het bad in stand te houden en te verduurzamen komen hiermee op € 3.732.000 exclusief btw en € 4.516.000 inclusief btw met als prijspeil 1 januari 2026.

Dit bedrag is exclusief de maatregelen voor groot onderhoud en verduurzaming van de sporthal.

Hiermee is het zwembad volledig geschikt om de komende 20 jaar te kunnen functioneren.

Voor de maatregelen die in de MJOP zijn opgenomen voor onderhoud aan het zwembad is een bedrag van € 560.000 exclusief btw opgenomen.

Voor het verduurzamen bestaan diverse subsidieregelingen, waaronder DUMAVA. Tevens kan de gemeente gebruik maken van de SPUK-regeling, zolang deze nog bestaat.

3. Huidig gebruik

3.1 Zwemmen in de gemeente Midden-Drenthe

De gemeente Midden-Drenthe beschikt over een drietal zwembaden.

In tabel 3.1 zijn de bezoekersaantallen van de afgelopen jaren per zwembad weergegeven.

Tabel 3.1: Bezoekersaantallen zwembaden gemeente Midden-Drenthe

Jaar	De Peppel	De Smelte	De Boskamp	Totaal
2014	80.971	34.076	28.901	143.948
2015	86.495	36.022	23.800	146.317
2016	87.239	37.051	24.814	149.104
2017	85.400	32.480	25.032	142.912
2018	89.825	31.028	35.954	156.807
2019	92.891	32.277	26.398	151.566
2020	Corona	Corona	Corona	Corona
2021	Corona	Corona	Corona	Corona
2022	75.832	23.292	30.792	129.916
2023	81.290	29.886	23.269	134.445
2024	81.849	26.547	23.097	131.493
2025	n.n.	26.887	21.422	48.309
Gemiddeld	84.644	28.266	24.206	137.115

Bron: Gemeente Midden-Drenthe

De drie zwembaden vervullen elk een eigen functie binnen het gemeentelijke zwemaanbod en bedienen verschillende doelgroepen.

De Peppel is een overdekt zwembad en beschikt over een 25 meter wedstrijdbad en een doelgroepenbad met beweegbare bodem. Het bad heeft met gemiddeld circa 85.000 bezoekers het hoogste bezoekersaantal van de 3 zwembaden in de gemeente. Gebruikers zijn recreatie- en banenzwimmers, leswimmers, doelgroep zwimmers (bijvoorbeeld aquasporten) en zwimmers van verenigingen en huurders (zwemverenigingen de Spatters, De Valken en De Waterjuffers, SC De Stroom, Fysiofit, GGZ, COSIS, Dive2Adventure).

Zwembad De Smelte trok de afgelopen 10 jaar gemiddeld circa 28.000 bezoekers. Door het beperkte aantal bezoekers in de zomerperiode is De Smelte tijdens de zomervakantie gesloten.

Het openluchtbad De Boskamp trok de afgelopen 10 jaar gemiddeld 24.000 bezoekers. De Boskamp heeft als openluchtbad een seizoensgebonden karakter, waardoor het bezoekersaantal afhankelijk is van het aantal zomerse dagen. Gebruikers van openluchtbad De Boskamp zijn recreatie- en banenzwimmers (o.a. toeristen) en zwimmers van zwemclub De Valken. Daarnaast komen de beide scholen voor natte gym gedurende 6 tot 8 weken per jaar.

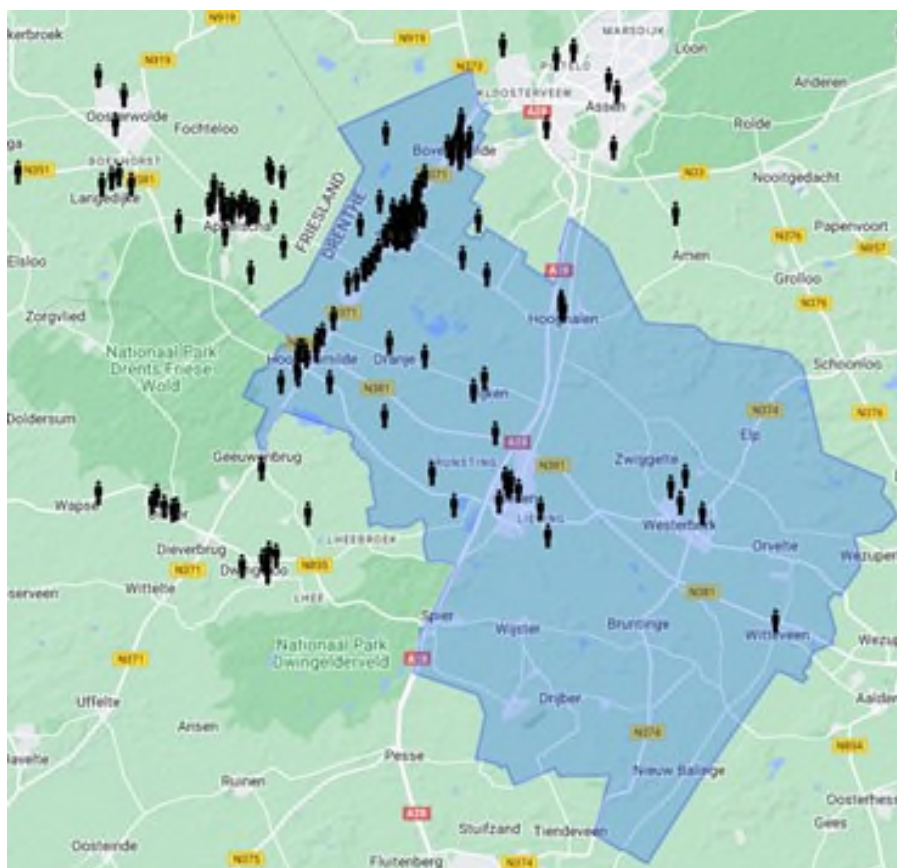
In het Bezoekersonderzoek wat door Enigma Research (juli 2024) in opdracht van de gemeente Midden-Drenthe is gehouden, is door de respondenten aangegeven dat alle zwemactiviteiten door een meerderheid als (zeer) belangrijk worden beoordeeld en van meerwaarde zijn voor het zwemmen in de gemeente Midden-Drenthe. Van alle zwemactiviteiten staat 'zwemles voor kinderen' wat betreft belang met stip op één. Bijna iedereen vindt het (zeer) belangrijk dat dit wordt aangeboden in de gemeente Midden-Drenthe. Andere activiteiten die door (bijna) negen op de tien als (zeer) belangrijk worden gezien zijn 'vrij zwemmen/ recreatief zwemmen', 'baantjes trekken' en 'bewegen voor ouderen'.

In het onderzoek worden voor De Smelte de volgende redenen genoemd om een bezoek aan het bad te brengen:

- De meest genoemde redenen om De Smelte te bezoeken zijn baantjes trekken (65%), vrij zwemmen/ recreatief zwemmen (39%) en/of mee met zwemles van kind (33%).
- Baantjes trekken wordt vooral gedaan door vijftigplussers, vrij zwemmen/ recreatief zwemmen met name door bezoekers onder de 50 jaar.
- Andere activiteiten die worden genoemd zijn aquasporten (19%), speciale activiteiten (16%) en bewegen voor ouderen (12%).

Verder blijkt uit het bezoekersonderzoek van Enigma Research dat, ondanks dat de hygiëne door een meerderheid als goed wordt beoordeeld, men vindt dat De Smelte oud en gedateerd is en toe is aan een opfrisbeurt. De belangrijkste aandachtspunten zijn de kleedruimtes en de douches. De medewerkers van De Smelte en de veiligheid in en rondom het zwembad worden over het algemeen als goed beoordeeld.

Uit het onderzoek is verder gebleken dat het aandeel bezoekers aan De Smelte dat niet uit gemeente Midden-Drenthe komt relatief groot is (circa 35%). Deze bezoekers komen onder andere uit Oosterwolde, Appelscha en Assen. In onderstaande figuur staat de herkomst van de respondenten uit het onderzoek van Enigma Research weergegeven. Zowel De Smelte als De Boskamp trekken relatief veel bezoekers van buiten de gemeente, vooral banenzwimmers en leswimmers. In De Smelte komt bijvoorbeeld 40% van de banenzwimmers van buiten de gemeente, tegenover 23% in De Peppel en De Boskamp. Ook bij de doelgroep activiteiten valt op dat De Smelte relatief veel regionale bezoekers aantrekt.

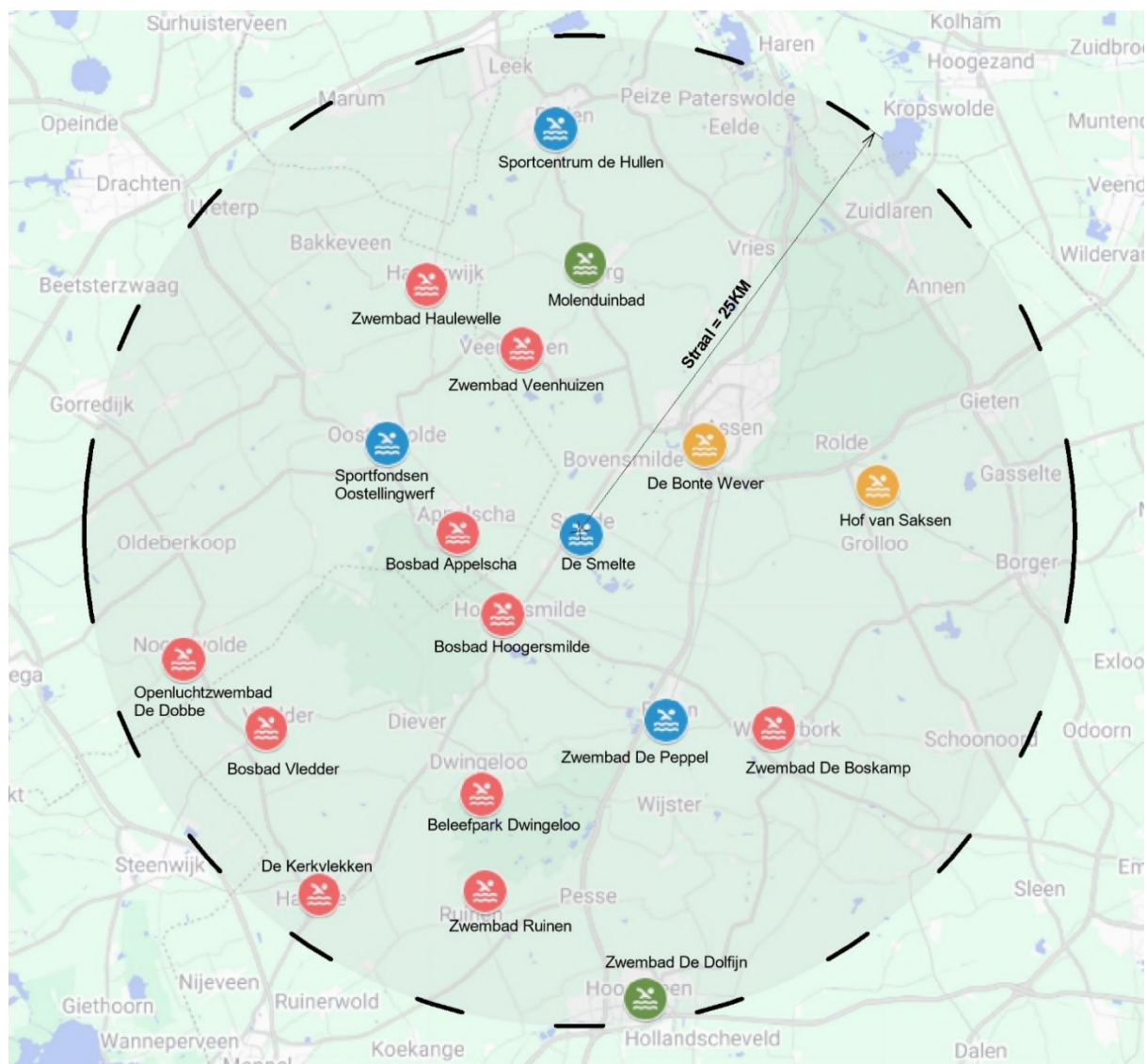
Figuur 3.1: Herkomst bezoekers De Smelte (Enigma Research, juli 2024)

3.2 Verzorgingsgebied en animocijfer

Het animocijfer zegt iets over de mate waarin inwoners binnen een verzorgingsgebied of gemeente zwemmen. Door het totale aantal bezoekers te delen door het aantal inwoners binnen het verzorgingsgebied wordt het animocijfer verkregen. Het aantal inwoners in Midden-Drenthe bedraagt circa 34.000. Het aantal inwoners van Smilde bedraagt circa 5.000.

Om het verzorgingsgebied van het Zwembad De Smelte te kunnen bepalen dienen alle openbare zwemvoorzieningen in de regio te worden beschouwd. Voor een overdekt zwembad kan worden uitgegaan van een af te leggen afstand van 10 tot 25 kilometer.

In figuur 3.2 zijn de verzorgingsgebieden voor De Smelte en de omliggende baden weergegeven. Hieruit blijkt dat er veel zwemvoorzieningen in de regio zijn. Uit de figuur valt op te maken dat Smilde valt binnen de verzorgingsgebieden van de overdekte baden in Oosterwolde, Beilen en Assen. Daarbij dient te worden vermeld dat er in Hoogersmilde plannen zijn voor de realisatie van een overdekt bad bij camping De Reeënwissel. De Stichting Recreatie Hoogersmilde is gestopt met het beheer van het zwembad en de eigenaren van camping de Reeënwissel nemen vanaf het voorjaar 2026 het beheer over. Met de gemeente zijn hierover afspraken gemaakt.

Figuur 3.2: Verzorgingsgebied Zwembad De Smelte en omliggende baden

De gemeenteraad van de gemeente Ooststellingwerf heeft 20 januari 2026 besloten een nieuw zwembad op de huidige locatie in Oosterwolde te realiseren.

De zwembaden op de vakantieparken in Zwiggelte, Hooghalen en Westerbork worden door hun kleine oppervlakte, de vaak beperkte openingstijden buiten het zomerseizoen en de beperkte openbare toegankelijkheid niet meegenomen in de bepaling van het verzorgingsgebied.

Dit geldt eveneens voor de recreatieplassen Terhorsterzand en Het Blauwe Meer in Midden-Drenthe, Baggelhuizen aan de rand van Assen en enkele plassen in de omliggende gemeenten, welke worden gebruikt om te recreëren in de zomer. Omdat het Zwembad De Smelte gedurende de zomerperiode is gesloten, hebben deze recreatieplassen naar verwachting geen invloed op het bezoekersaantal van De Smelte.

In tabel 3.2 zijn de reisafstanden voor de alternatieve zwemvoorzieningen binnen het verzorgingsgebied van De Smelte aangegeven.

Tabel 3.2: Omliggende zwembaden en reisafstanden

	Plaats	Reisafstand met auto	
		<i>in minuten</i>	<i>in kilometers</i>
Overdekte baden			
Zwembad De Peppel	Beilen	18	19
Zwem- en saunaparadijs De Bonte Weaver	Assen	13	10
Zwembad De Boekhorst	Oosterwolde	18	14
Openluchtbaden			
Openluchtbad De Boskamp	Westerbork	20	18
Bosbad Hoogersmilde	Hoogersmilde	9	7
Bosbad Appelscha	Appelscha	11	8

Gezien de ligging van Smilde ten opzichte van omliggende kernen, kan de bevolking van Smilde (5.000), Hijkersmilde (1.400) en Oranje (300) aan het verzorgingsgebied van het Zwembad De Smelte worden toegerekend. De inwoners van Bovensmilde (50% van de 3.600) en Appelscha (50% van 5.000) kunnen deels aan het verzorgingsgebied van het Zwembad De Smelte worden toegerekend.

De inwoners van de grotere plaatsen rondom Smilde, zijnde Beilen, Oosterwolde en Assen, zullen eerder gericht zijn op de zwembaden in deze plaatsen en worden derhalve niet toegerekend aan het verzorgingsgebied van De Smelte. Hiermee komt het aantal inwoners binnen het verzorgingsgebied van De Smelte op circa 11.000.

Voor het Zwembad De Smelte, met circa 26.900 bezoekers in 2025, kan het animocijfer worden berekend op 2,4 (26.900 / 11.000).

Indien als verzorgingsgebied de gehele gemeente Midden-Drenthe met 34.000 inwoners wordt genomen voor de 3 zwembaden, met gemiddeld 137.000 bezoekers per jaar voor de 3 zwembaden, dan bedraagt het animocijfer 4,0.

Derhalve kan het animocijfer voor De Smelte met 2,4 als laag worden beschouwd.

3.3 Bezoekersaantal De Smelte

De gebruikersgroepen van De Smelte bestaan uit recreatiezwemmers, banenzwemmers, leswemmers en doelgroep zwemmers (bijvoorbeeld aquasporten), verenigingszwemmers en zwemmers van huurders.

In de coronajaren 2020 en 2021 zijn veel zwembaden gesloten. Ook het zwembad De Smelte is in deze jaren gesloten en heeft derhalve geen bezoekers getrokken.

In 2022 zijn de baden vanaf 16 januari weer volledig geopend. Dat jaar kwamen er veel minder bezoekers, omdat er nog veel regels waren en (vooral oudere) mensen huiverig waren om het bad te bezoeken.

Van het zwembad De Peppel was vanaf half juni tot en met september 2022 de beweegbare vloer stuk, waardoor banenzwemmen, aquarobic en verhuur niet konden doorgaan in het doelgroepenbad.

In de periode 2014 – 2016 waren er gemiddeld 36.000 bezoekers per jaar aan De Smelte (zie tabel 3.1).

De afgelopen 3 jaar bedroeg dit aantal gemiddeld 27.000 per jaar. Derhalve een daling van 9.000 bezoekers ten opzichte van 10 jaar geleden.

Tabel 3.3: Bezoekersaantal De Smelte per gebruikersgroep

Jaar	2019	2022	2023	2024	2025
Recreatief	10.502	7.809	10.951	9.304	8.089
Disco zwemmen	165	0	154	148	99
Zwemles	6.912	7.056	8.255	8.144	9.113
Aquasporten	1.900	1.244	1.840	1.923	2.819
Baby/ouder/peuterzwemmen	920	538	576	748	762
Verenigingen/huurders	10.294	6.645	8.110	6.280	6.005
Totaal	30.693	23.292	29.886	26.547	26.887

Bron: Gemeente Midden-Drenthe

De leszwemmer en de recreatieve zwemmers vormen het grootste deel van het bezoek, gevolgd door het zwemmen door verenigingen en instellingen. Volgens het zwembadmanagement bestaat het grootste deel van de recreatieve zwemmers uit baantjeszwemmers. Alleen op zondagochtend wordt er recreatief gezwommen.

Het aquasporten en het doelgroep zwemmen neemt een bescheiden aandeel in.

Het zwembad heeft een belangrijke functie voor zwemles. Op dit moment zitten er 230 kinderen en tieners op zwemles. Hiervan komen volgens de administratie van het zwembad nu ruim 30% kinderen (ongeveer 80) van buiten de gemeente. Hiervan komt het merendeel uit Appelscha en Oosterwolde en enkelen uit Assen. Op de wachtlijst momenteel 29 kinderen, waarvan 14 van buiten de gemeente (bron: gemeente Midden-Drenthe, februari 2026).

Het zwembad wordt gehuurd door ZPC de Spatters, Stichting Hydrotherapie Midden-Drenthe, SC Bartje, Welzijnswerk Midden-Drenthe en gehandicaptenzorg 's Heerenloo.

ZPC De Spatters huurde het zwembad 193 uur in 2024 en Stichting Hydrotherapie Midden-Drenthe 112 uur. De overige huurders gebruikten het bad zeer beperkt.

4. Huidige exploitatie

4.1 Inkomsten

In de onderstaande tabel zijn de inkomsten van de afgelopen jaren weergegeven. De inkomsten in 2025 betreffen een prognose. De definitieve cijfers zijn nog niet bekend.

Zoals reeds aangegeven bij de analyse van het gebruik van het zwembad, was het zwembad in de coronajaren gesloten en zijn er daarom geen komsten in 2020 en 2021. Deze jaren zijn daarom buiten beschouwing gelaten.

De inkomsten van De Smelte bedragen circa € 130.000 in de afgelopen 2 jaren en zijn als gevolg van het beperkte aantal bezoekers relatief laag. De inkomsten bedragen circa € 5,- per bezoeker.

Tabel 4.1: Inkomsten Zwembad De Smelte

Jaar	2019	2022	2023	2024	2025
					<i>prognose</i>
Entree	€ 96.725	€ 102.429	€ 106.378	€ 115.590	€ 117.000
Verhuur	€ 12.026	€ 11.739	€ 14.102	€ 13.944	€ 15.000
Totaal	€ 108.751	€ 114.168	€ 120.480	€ 129.534	€ 132.000
Bezoekersaantal	30.233	23.023	29.598	26.173	26.887
Inkomsten per bezoeker	€ 3,60	€ 4,96	€ 4,07	€ 4,95	€ 4,91

Bron: gemeente Midden-Drenthe

De inkomsten uit entreegelden bedroegen in 2025 circa € 117.000.

De omzet vanuit verhuur van het bad aan verenigingen en instellingen bedroeg in 2025 in totaal circa € 15.000. Dit komt neer op circa 11% van de totale omzet.

Het zwembad beschikt niet over een eigen horecagelegenheid. Er is een sportcafé in het sporthal gedeelte, maar in de praktijk maken de zwembadbezoekers hier niet of nauwelijks gebruik van. Er zijn daarom geen inkomsten voor het zwembad uit omzet of pacht van een horeca.

4.2 Lasten

Er dient te worden opgemerkt dat de kosten van de 3 zwembaden in de gemeente Midden-Drenthe boekhoudkundig niet apart van elkaar worden bijgehouden. De gemeente heeft een toedeling gemaakt van de kosten naar de 3 zwembaden, maar dit is niet eenvoudig.

De lasten bedroegen in 2025 circa € 617.000. Daarbij komende de kapitaallasten van de investeringen in het zwembad. Deze bedroegen in 2025 circa € 20.000. De investeringen zijn voor het grootste deel afgeschreven. De totale lasten bedroegen hiermee € 637.000 in 2025.

In tabel 4.2 zijn de lasten gespecificeerd naar de verschillende posten voor de afgelopen 3 jaar.

Tabel 4.2: Lasten zwembad De Smelte

	2023	2024	2025
Personeel	€ 316.782	€ 322.703	€ 354.241
Energie	€ 175.373	€ 167.734	€ 168.174
Onderhoud	€ 73.129	€ 78.054	€ 77.418
Belastingen, verzekeringen	€ 10.689	€ 11.933	€ 12.622
Overig	€ 3.818	€ 3.775	€ 4.527
Totaal exploitatielasten	€ 579.790	€ 584.198	€ 616.982
Kapitaallasten	€ 33.362	€ 43.120	€ 20.395
Toaal lasten	€ 613.153	€ 627.318	€ 637.377

Bron: Gemeente Midden-Drenthe

Van alle lasten vormen de personeelslasten de grootste post. De onderhoudslasten zijn met € 78.000 relatief beperkt, maar dit kan het gevolg zijn van uitgesteld onderhoud.

De post 'overige lasten' zijn met € 4.527 in 2025 erg laag te noemen ten opzichte van andere zwembaden in Nederland. Bij andere zwembaden bestaat deze post uit kosten voor administratie, kantoorkosten, accountant, promotie, etc. en bedragen deze meestentijds tussen de € 30.000 en € 40.000. Dit kan mogelijk worden verklaard uit het feit dat deze kosten in de gemeentelijke administratie niet zijn toegerekend aan de 3 zwembaden in de gemeente Midden-Drenthe.

4.3 Exploitatieresultaat

De uitgaven van het zwembad bedroegen in 2025 in totaal circa € 617.000 en de inkomsten circa € 132.000 (prognose). Hiermee bedroeg het tekort op de exploitatie circa € 485.000. Dit betekent dat het dekkingspercentage slechts 21% bedroeg (exclusief kapitaallasten). Dit is een zeer laag percentage. Over het algemeen bedraagt het dekkingspercentage van gemeentelijke zwembaden in Nederland 60% tot 80% exclusief kapitaallasten.

Tabel 4.3: Exploitatie Zwembad De Smelte 2023-2025

	2023	2024	2025
			<i>prognose</i>
Uitgaven	€ 579.790	€ 584.198	€ 616.982
Inkomsten	€ 120.480	€ 129.534	€ 132.000
Exploitatietekort	€ 459.310	€ 454.664	€ 484.982
Dekkingspercentage	21%	22%	21%
Kapitaallasten	€ 33.362	€ 43.120	€ 20.395
Jaarlijkse exploitatie bijdrage	€ 492.673	€ 497.784	€ 505.377
Aantal bezoekers	29.598	26.173	26.887
Exploitatiebijdrage per bezoeker	€ 16,65	€ 19,02	€ 18,80

De kosten van het zwembad zijn met € 600.000 reëel te noemen voor een 25 meter bad. Wel dient in acht te worden genomen dat de post 'overige kosten' relatief laag zijn of mogelijk in de gemeentelijke boekhouding niet zijn toegerekend aan het zwembad.

De oorzaak van het lage dekkingspercentage moet met name worden gezocht in de lage opbrengsten.

Inclusief kapitaallasten bedroeg de gemeentelijke bijdrage circa € 500.000 in 2025. Dit betekent dat er op elke bezoeker circa € 19 moet worden toegelegd door de gemeente.

4.4 Tarifiering

In tabel 4.4 zijn de actuele tarieven (2026) van het Zwembad De Smelte en 3 overdekte zwembaden in de regio weergegeven.

Tabel 4.4: Tarieven De Smelte en zwembaden in de regio

Tarieven	Zwembad De Smelte	Zwembad De Peppel	Zwembad De Boekhorst	Zwembad De Bonte Wever
kinderen 1 tot 15 jaar	€ 3,10	€ 5,05		€ 8,50
volwassenen	€ 3,60	€ 5,95	€ 9,99	€ 10,50
baantjeszwemmen				€ 5,75
baantjeszwemmen 25 keer				€ 105,00
10 baden kaart t/m 15 jaar en 65+	€ 25,15	€ 39,85		
10 baden kaart 16 t/m 64 jaar	€ 30,30	€ 47,10		
abonnement hoofdkkaart	€ 246,80	€ 246,80		
abonnement bijkaart (gezinslid)	€ 77,05	€ 77,05		
aquasporten	€ 6,60	€ 6,60		€ 10,25
aquasporten (10 lessen)	€ 51,20	€ 51,20		
zwemles (1 keer per week)	€ 36,90	€ 36,90		
zwemles (maand; 1 keer per week)			€ 83,99	
all-in Zwem-ABC				€ 845,00
all-in Zwem-ABC				€ 845,00

Bron: Websites zwembaden (januari 2026)

Uit de cijfers in tabel 4.4 blijkt dat de tarifiering van De Smelte in vergelijking met de 3 overdekte zwembaden in de regio een aantal verschillen laat zien.

De gehanteerde tarieven voor recreatiezwemmen en het leswemmen zijn voor het De Smelte relatief laag ten opzichte van de zwembaden in de regio. De tarieven voor De Smelte zijn waarschijnlijk laag gehouden vanwege de beperkte omvang en de beperkte mogelijkheden van het bad. Het zwembad beschikt niet over recreatieve voorzieningen, bijvoorbeeld een glijbaan.

Het tarief voor baantjes zwemmen in De Smelte is erg laag ten opzichte van andere zwembaden. Voor het baantjeszwemmen wordt in zijn algemeenheid met name gebruik gemaakt van een 25 meter bassin. Het 25 meter bassin van zwembad De Smelte kan als gelijkwaardig aan dat van de omliggende baden worden beschouwd. Dit verklaart mogelijk de resultaten van het onderzoek van Enigma Research dat een belangrijk deel van de bezoekers van De Smelte uit Oosterwolde, Appelscha, maar ook Assen en Beilen trekt.

De tarieven voor aquasporten zijn voor De Smelte en De Peppel gelijk. De gehanteerde tarieven voor aquasporten bevinden zich aan de onderkant van de markt.

De tarieven voor de zwemlessen zijn moeilijk te vergelijken met die van de zwembaden in Assen en Oosterwolde, omdat hier andere lespakketten worden aangeboden.

De tarieven voor zwemles bij zwemscholen in de omgeving bedragen:

- De Bonte Wever biedt een lespakket ABC aan voor € 845,00.
- Zwemschool de Krabbelaar vraagt € 10,75 per les (de lestijd is onbekend)
- Zwemschool Drenthe vraagt € 9,00 per les van 40 minuten.
- Zwemschool de Dolfijn € 40,50 per maand.
- Zwemles Midden-Drenthe € 9,22 per les van 45 minuten.

Er volgen ongeveer 30 kinderen uit Smilde zwemles met de regeling “Bartje leert zwemmen”. Dit is een regeling waarmee kinderen uit een minima-gezin gratis zwemles kunnen volgen.

5. Scenario 1; Handhaven zwembad

Dit scenario betreft het op de huidige voet door-exploiteren van het zwembad. Dit met inachtneming van de onderhoudstoestand, ontwikkelingen die van invloed zijn op het bezoekersaantal en de exploitatie.

Om het zwembad de komende 20 jaar te kunnen gebruiken dient het zwembad te worden gerenoveerd en verduurzaamd. Gezien de huidige onderhoudstoestand dienen op korte termijn maatregelen te worden genomen. Daarbij heeft de Omgevingsdienst Drenthe de gemeente in juli 2025 aangeschreven en eist zij dat de gemeente de vereiste energiebesparende maatregelen neemt om het zwembad te laten voldoen aan de wettelijke eisen.

Ontwikkelingen in de exploitatie van zwembaden

De afgelopen jaren zijn de exploitatielasten van zwembaden sterk toegenomen. Dit is veroorzaakt door een sterke stijging van zowel de energielasten als de personeelslasten. Daarbij zijn de wettelijke eisen onder de Omgevingswet, vastgelegd in het Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL), ten aanzien van de waterkwaliteit en de controle hierop strenger geworden. Deze strengere eisen hebben tot gevolg dat er extra investeringen in de waterbehandelingsinstallaties van zwembaden hebben plaatsgevonden of nog moeten plaatsvinden om te voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen.

Demografische ontwikkeling

Het aantal inwoners in de gemeente Midden-Drenthe bedraagt circa 34.000. Volgens het CBS zal het aantal inwoners de komende 25 jaar licht dalen. Er valt derhalve geen groei van het aantal zwemmers te verwachten vanuit een groei van de bevolking.

Bij analyse van de bezoekersaantallen in de afgelopen 10 jaar is gebleken dat het aantal bezoekers ten opzichte van 10 jaar geleden sterk is gedaald. Voor de berekening van de inkomsten wordt ervan uitgegaan dat het aantal bezoekers de komende 10 jaar geen verdere daling laat zien, maar gelijk blijft aan dat van de afgelopen 3 jaar.

Indexatie

De komende jaren zullen de kosten verder stijgen en hiermee zal het exploitatietekort verder toenemen. Ook bij een jaarlijkse indexatie van de entreetarieven zal het exploitatietekort toenemen. Dit omdat de opbrengsten slechts 21% van de kosten dekken.

Indien we ervan uitgaan dat de gemiddelde prijsindexatie van de afgelopen 10 jaar ook de komende 10 jaar wordt voortgezet, dan bedraagt deze op basis van de Consumenten Prijs Index (CPI) van het CBS gemiddeld 3,0 % per jaar (zie tabel 5.1).

Tabel 5.1: Indexatie volgens CPI

Jaar	Index cpi
2016	0,3
2017	1,4
2018	1,7
2019	2,6
2020	1,3
2021	2,7
2022	10
2023	3,8
2024	3,3
2025	3,3
Gemiddeld	3,0

Bron: CBS

Investerings renovatie en verduurzaming van De Smelte

Om het zwembad de komende 20 jaar in bedrijf te kunnen houden, dienen er de nodige groot onderhoudsmaatregelen en verduurzamingsmaatregelen plaats te vinden om aan de wettelijke regelgeving te voldoen. De investeringen hiervoor zijn berekend op circa € 4.516.000 inclusief BTW (zie hoofdstuk 2).

Bij een rente van 2% en een aflossingsperiode van 20 jaar, bedragen de jaarlijkse kapitaallasten hieruit € 276.000 per jaar.

Met de SPUK-regeling ontvangt de gemeente jaarlijks een subsidie vanuit het rijk ter dekking van de investeringen en de exploitatie van sportaccommodaties. Het is de vraag of de SPUK-regeling, wat nu nog leidt tot een jaarlijkse verlaging van het exploitatietekort, zich de komende 10 jaar voortzet of dat deze regeling ophoudt te bestaan. Dit is afhankelijk van het landelijk beleid. Per 1 januari 2026 is de huidige regeling met 10% gekort ten opzichte van het jaar 2025. Om deze reden is geen rekening gehouden met deze subsidiemogelijkheid als dekking van de investeringen en bij de berekening van de kapitaallasten. Voor de verduurzaming van het bad kan de gemeente gebruik maken van de Subsidieregeling Duurzaam maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA), afhankelijk van de beschikbaarheid en andere subsidieregelingen, want niet alle subsidieregelingen kunnen worden gestapeld.

Tabel 5.2: Scenario 1 - exploitatieresultaat

Jaar	2025	2026	2027	2028	2029	20230	2031	2032	2033	2034	2035
Opbrengsten	€ 132.000	€ 135.960	€ 140.039	€ 144.240	€ 148.567	€ 153.024	€ 157.615	€ 162.343	€ 167.214	€ 172.230	€ 177.397
Kosten*	€ 616.982	€ 635.491	€ 654.556	€ 674.193	€ 694.419	€ 715.251	€ 736.709	€ 758.810	€ 781.574	€ 805.022	€ 829.172
Exploitatiekort	€ 484.982	€ 499.531	€ 514.517	€ 529.953	€ 545.852	€ 562.227	€ 579.094	€ 596.467	€ 614.361	€ 632.792	€ 651.775
Energiebesparing			€ 65.000	€ 66.950	€ 68.959	€ 71.027	€ 73.158	€ 75.353	€ 77.613	€ 79.942	€ 82.340
Exploitatieresultaat	€ 484.982	€ 499.531	€ 449.517	€ 463.003	€ 476.893	€ 491.200	€ 505.936	€ 521.114	€ 536.747	€ 552.850	€ 569.435
Kapitaallasten*			€ 276.000	€ 276.000	€ 276.000	€ 276.000	€ 276.000	€ 276.000	€ 276.000	€ 276.000	€ 276.000
Exploitatieresultaat incl. kapitaallasten	€ 484.982	€ 499.531	€ 725.517	€ 739.003	€ 752.893	€ 767.200	€ 781.936	€ 797.114	€ 812.747	€ 828.850	€ 845.435
* exclusief huidige kapitaallasten											

Bij gelijkblijvend aantal bezoekers en een jaarlijkse indexatie van de tarieven met 3% per jaar, gelijk aan het CPI van de afgelopen 10 jaar, neemt het exploitatietekort toe van circa € 515.000 in 2027 naar circa € 652.000 in 2035 exclusief kapitaallasten.

Indien door de energiebesparende maatregelen er circa € 65.000 (aannee op basis van Synarchis energieonderzoek) per jaar wordt bespaard op de energielasten, dan vermindert dit het exploitatietekort tot circa € 450.000 in 2027 oplopend naar circa € 570.000 in 2035 (zie tabel 5.2).

Hierbij gaan we ervan uit dat de loonkostenstijging en de energieprijzen de komende jaren het landelijk prijsindexcijfer volgen. Deze kosten zijn derhalve onderdeel van de jaarlijkse kostenstijging.

Inclusief de kapitaallasten voor de investeringen ad € 4.516.000 inclusief BTW bedraagt de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage voor De Smelte circa € 725.000 in 2027 oplopend naar circa € 845.000 in 2035. De huidige kapitaallasten (€ 20.000 in 2025) zijn hierbij buiten beschouwing gelaten.

6. Scenario 2; Optimalisatie van de exploitatie

Op basis van de analyse van de exploitatiecijfers is onderzocht of er optimalisatiemogelijkheden zijn voor verlaging van de kosten dan wel verhoging van de opbrengsten.

Besparing kosten

De grootste kostenposten zijn personeel en energie. Door de gemeente is reeds kritisch gekeken naar een zo efficiënt mogelijke inzet van personeel en de openingstijden. Het rooster is zoveel mogelijk uitgekleeft en de openingstijden zijn beperkt. Gedurende de zomerperiode is het zwembad gesloten, omdat het bezoek dan minimaal is.

De kosten voor De Smelte zijn vergelijkbaar met andere 25 meter baden. Daarbij komt uit de analyse dat de post 'overige kosten' erg laag is en bij vergelijkbare accommodaties eerder minimaal € 30.000 bedraagt.

Er is alleen een besparing op de energiekosten mogelijk door middel van de verduurzamingsmaatregelen. Hiermee kan een besparing op de energiekosten worden bereikt van circa € 65.000 per jaar (aanneمة op basis van Synarchis energieonderzoek).

Een verdere kostenbesparing is weinig kansrijk.

Verhoging inkomsten

De inkomsten van De Smelte bestaan uit entreegelden en opbrengsten uit de verhuur van het bad.

Naar verwachting zal het trekken van extra bezoekers niet eenvoudig zijn. Om meer bezoekers te trekken zal het zwembad aantrekkelijker moeten worden gemaakt voor recreatief zwemmen. Dit zal echter dermate hoge investeringen geven en tot hogere exploitatielasten leiden, waardoor het exploitatietekort alleen maar zal toenemen. Ook zal deze toename naar verwachting zeer beperkt zijn, gezien het geringe verzorgingsgebied en de alternatieven binnen het verzorgingsgebied in Beilen, Assen en Oosterwolde, maar ook in de zomerperiode de openluchtbaden.

Een tariefsverhoging is één van de weinige opties om het exploitatietekort omlaag te brengen.

Omdat bij voorzieningen als een zwembad geen sprake is van onderlinge concurrentie en er geld toegelegd moet worden op het gebruik, is het aan te bevelen om de tarieven af te stemmen op die van de omliggende zwembaden, een en ander in relatie tot het voorzieningenniveau.

Een tariefsverhoging lijkt, gezien het prijsniveau van de omliggende zwembaden (zie paragraaf 4.4), een reële optie. Zeker voor de tarieven van het baantjeszwemmen geldt dat het verantwoord is deze te verhogen, gezien de hogere tarieven voor het baantjeszwemmen bij de omliggende baden.

De omzet uit entreegelden bedroeg in 2025 naar schatting € 117.000. Indien de tarieven stijgen met 10% dan leidt dit tot een omzetstijging van naar schatting circa € 12.000 per jaar.

Opgemerkt moet worden dat indien de entreprijs door de zwembadbezoekers als te hoog wordt ervaren, er een risico is dat het bezoek afneemt.

Geconcludeerd kan worden dat de mogelijkheden om tot een verlaging van het exploitatietekort te komen beperkt zijn en nauwelijks tot een verbetering van het exploitatieresultaat leiden.

7. Scenario 3; Afstoten van het zwembad

7.1 Stichtingsvorm

Een mogelijk scenario is om het beheer en exploitatie van het zwembad over te dragen naar een stichting, waarbij het zwembad wordt bestuurd en beheerd door vrijwilligers.

Voorbeelden hiervan de 3 openluchtbaden in de gemeente De Wolden. Deze 3 zwembaden dreigden circa 8 jaar geleden te worden gesloten. De exploitatie van deze baden is overgenomen door stichtingen, welke zijn opgericht vanuit de gemeenschap. De stichtingen ontvangen jaarlijks een vaste gemeentelijke bijdrage voor de exploitatie en instandhouding.

Een ander voorbeeld is het Sportcentrum Rolpeal in Workum, bestaande uit een overdekt zwembad, sporthal en een clubgebouw. Het Sportcentrum wordt geëxploiteerd door de Stichting Exploitatie Rolpeal. In het Jaarverslag 2024 staat te lezen dat er 273 vrijwilligers actief zijn. De vaste medewerkers bestaan uit een manager, 3 coördinatoren en 8 zwembadkrachten, totaal 5,4 fte.

Door de genoemde stichtingen wordt gebruik gemaakt van vrijwilligers voor diverse taken. Deze taken bestaan uit:

- Bestuur;
- Kaartverkoop;
- Bediening horeca;
- Schoonmaken;
- Onderhoud;
- Toezicht.

Door de inzet van vrijwilligers voor de bovengenoemde taken kan een besparing worden bereikt op de personeelslasten. Naast de inzet van vrijwilligers zal er echter personeel nodig zijn voor het houden van toezicht, het geven van zwemles en specialistisch onderhoud van het complex.

Bij een stichtingsvorm is sprake van een andere cao dan bij overheden, namelijk de Cao-Zwembaden of de Recreatie Cao. Het eventueel overgaan van gemeentelijk zwembadpersoneel naar een stichting zal gaan met behoud van de rechten.

Opgemerkt dient te worden dat het voor de stichtingsbesturen steeds moeilijker wordt om vrijwilligers te vinden om taken te verrichten. Tevens dient te worden vermeld dat de openluchtbaden maximaal 5 maanden per jaar geopend zijn ten opzichte van overdekte baden welke veelal het gehele jaar geopend zijn. De inwoners in dorpen als De Wijk, Ruinen, Zuidwolde en Workum zijn goed te mobiliseren doordat het hechte dorpsgemeenschappen betreft met een beperkt aantal inwoners en met veel gemeenschapszin.

Het overdragen van de exploitatie van het Zwembad De Smelte aan een stichting gedragen door vrijwilligers kan een mogelijkheid zijn, indien er mensen in Smilde bereid zijn hierin een trekkersrol te vervullen. Het geven van instructie, maar ook het toezichthouden, zal echter voor het merendeel door gediplomeerd personeel plaatsvinden. Mogelijk zijn er vanuit de zwemvereniging ZPC de Spatters vrijwilligers die als gediplomeerd toezichthouder kunnen worden ingezet.

Wat betreft het schoonmaken leert de praktijk dat het steeds moeilijker wordt om hiervoor vrijwilligers te vinden.

Ook het specialistische onderhoud, zeker die van de zwemwaterinstallatie, vindt in zijn algemeenheid plaats door een installateur. Tot slot blijkt dat de nieuwe omgevingswet en de wettelijke verantwoordelijkheden, zoals risico-inventarisaties, specialistische kennis vragen, die niet bij vrijwilligers aanwezig is.

De personeelskosten bedroegen in 2025 circa € 354.000. Het grootste deel hiervan betreft instructiepersoneel voor het geven van zwemles en het houden van toezicht.

Een besparing op de personeelslasten is afhankelijk van de mogelijkheden om de taken van het instructiepersoneel en kaartverkoop door vrijwilligers over te nemen en de aanwezigheid van vrijwilligers met een installatietechnische achtergrond om het onderhoud en beheer van de installaties te verrichten.

Op de post energie en de overige kostenposten zijn niet of nauwelijks besparingen vanuit het beheer door een stichting mogelijk.

Tot slot dient te worden vermeld dat de post 'overige kosten' erg laag is en bij vergelijkbare accommodaties eerder minimaal € 30.000 bedraagt. Deze kosten worden waarschijnlijk wel gemaakt door de gemeente, maar zijn niet toegerekend aan het zwembad. Een stichting zal wel te maken krijgen met administratiekosten, accountantskosten, promotiekosten, etc.

De besparing op de kosten door een stichting waarbij het beheer door vrijwilligers plaatsvindt, schatten we in op € 50.000 tot € 100.000 per jaar. Een stichting kan derhalve niet zonder exploitatiebijdrage van de gemeente. Deze bijdrage bedraagt circa € 350.000 á € 400.000 per jaar in 2027 (€ 450.000 minus € 50.000 tot € 100.000, zie tabel 5.2), exclusief kapitaallasten.

Om het zwembad open te kunnen houden voor de komende 20 jaar, dient de renovatie en verduurzaming van het bad plaats te vinden, waarbij de investeringen voor de gemeente € 4,5 miljoen bedragen.

7.2 Privatisering naar een commerciële organisatie

De exploitatie van het zwembad kan worden overgedragen aan een commerciële exploitant. Er zijn in Nederland enkele commerciële zwembadexploitanten, zoals Sportfondsen en Optisport. Zo wordt het overdekte zwembad in Oosterwolde geëxploiteerd door Sportfondsen. Daarnaast zijn er lokale zwembadexploitanten en recreatiebedrijven die een zwembad bij de verblijfsaccommodatie hebben welke ook (deels) voor publiek toegankelijk is.

Omdat in Nederland geen enkel openbaar zwembad zonder een gemeentelijke bijdrage in de exploitatie kan, zal er geen enkele commerciële partij zijn die zonder exploitatiesubsidie de exploitatie van het zwembad zal overnemen.

Indien de gemeente besluit de exploitatie te willen laten verrichten door een commerciële exploitant, dan dient deze, gezien de hoogte van de huidige exploitatiebijdrage door de gemeente, Europees te worden aanbesteed. Bij een aanbesteding kan de gemeente eisen stellen aan de prijsstelling, de openstelling en de toegankelijkheid voor doelgroepen. Hoe meer voorwaarden de gemeente hieraan stelt, des te hoger zal de exploitatiebijdrage zijn.

Een commerciële exploitant zal de exploitatie optimaliseren, maar zal ook winst moeten maken en de risico's in de exploitatie afprijzen in zijn aanbieding. De exploitatiebijdrage van de gemeente aan een commerciële exploitant zal naar verwachting iets lager zijn dan het huidige exploitatietekort doordat er een andere CAO voor het personeel van toepassing is. Met het personeel dat overgaat naar de nieuwe organisatie dient dan een regeling te worden getroffen, wat extra kosten voor de gemeente geeft. Hiermee wordt de besparing pas over een aantal jaren gehaald.

Ook voor dit scenario geldt dat om het zwembad voor de komende 20 jaar in gebruik te kunnen houden, het bad gerenoveerd en verduurzaamd moet worden en de gemeente € 4,5 miljoen in het bad moet investeren.

8. Scenario 4; Sluiting van het zwembad

Een mogelijk scenario is sluiting van het zwembad. In dit geval dienen de zwembadbezoekers uit te wijken naar andere zwembaden. Op relatief korte afstand zijn er alternatieve zwembaden gelegen. Het zwembad heeft geen belangrijke functie voor recreatief zwemmen, gezien de beperkte recreatieve voorzieningen. Wel heeft het zwembad een functie voor het leszwemmen, baantjeszwemmen en verenigingszwemmen door ZPC De Spatters en Stichting Hydrotherapie Midden-Drenthe.

De leszwemmers kunnen worden ondergebracht in het zwembad De Peppel in Beilen. De gemeente geeft aan dat dit roostertechnisch goed valt in te passen en dit geen capaciteitsproblemen geeft. Indien de huidige leszwemmers vanaf september 2026 gaan leszwemmen in De Peppel dan gaat men met drie groepen in het diepe deel en drie groepen in het ondiepe deel werken. De gemeente heeft aangegeven de kosten voor busvervoer voor haar rekening te willen nemen. De kosten hiervoor zijn door de gemeente berekend op circa € 13.500 per jaar. Naar verwachting zal een deel van de leszwemmers uitwijken naar zwemschool De Dolfijn of De Krabbelaars in Assen.

Nader onderzocht moet worden of ZPC De Spatters en Stichting Hydrotherapie Midden-Drenthe eveneens kunnen uitwijken naar zwembad De Peppel.

Het personeel zal bij sluiting van De Smelte voor het merendeel overgaan naar het zwembad De Peppel. De gemeente geeft aan dat er momenteel relatief veel overuren worden gemaakt door het instructiepersoneel en er veel gebruik wordt gemaakt van externe inhuur. Dit zal bij sluiting van De Smelte niet meer nodig zijn. Met name voor het kassapersoneel moet een oplossing worden gezocht binnen de gemeentelijke organisatie. De frictiekosten bij sluiting met betrekking tot het personeel zijn derhalve laag.

Bij sluiting dienen de installaties van het zwembad te worden afgekoppeld van het sporthaldeel. Ook dient het zwembaddeel worden gesloopt. Indien de sporthal wordt behouden, zal deze dienen te worden verduurzaamd. De kosten voor het afkoppelen en slopen van het zwembad en aanhelen, renoveren en verduurzamen van de sporthal dienen nader te worden onderzocht.

9. Samenvatting en conclusies

9.1 Analyse huidige situatie

Het zwembad De Smelte is een overdekt bad gecombineerd met een sporthal, welke wordt geëxploiteerd door de gemeente Midden-Drenthe. Het binnenbad is een functioneel bassin van 25 * 12,5 meter met een beweegbare bodem.

Het zwembad is gebouwd in 1977 en is technisch sterk verouderd, zowel wat betreft gebouw als installaties. Het zwembad dient te worden gerenoveerd en te worden verduurzaamd. De totale investeringen voor renovatie en verduurzaming zijn geraamd op € 4.516.000 inclusief btw. Gezien de technische staat van de installaties dienen op korte termijn maatregelen te worden genomen.

Het aantal bezoekers beperkt zich tot circa 27.000 per jaar. Het animocijfer (het aantal bezoeken gedeeld door het aantal inwoners) bedraagt 2,4 en is laag. Dit is met name het gevolg van het geringe verzorgingsgebied met circa 11.000 inwoners. Er bevinden zich binnen de regio diverse alternatieve zwemvoorzieningen, onder andere in Oosterwolde, Assen en Beilen.

Het zwembad heeft met name een functie voor leszwemmen, baantjeszwemmen en verenigingszwemmers van ZPC De Spatters en Stichting Hydrotherapie Midden-Drenthe.

De tarieven zijn in vergelijking met die van omliggende baden laag.

In 2025 bedroegen de opbrengsten circa € 132.000 per jaar en de kosten € 617.000. De kosten worden reëel geacht voor een 25 meter bad. De opbrengsten zijn laag als gevolg van het beperkte gebruik en de lage tarieven.

Het jaarlijks exploitatietekort bedroeg dat jaar € 485.000. De kapitaallasten bedroegen € 20.000, waarmee het exploitatietekort in 2025 circa € 505.000 bedroeg. Op elke bezoeker dient € 19 te worden toegelegd. De opbrengsten geven zeer weinig dekking van de kosten. Het dekkingspercentage bedraagt slechts 21%.

Middels de verduurzamingsmaatregelen van De Smelte kan volgens het energieonderzoek van Synarchis een flinke besparing op het energieverbruik worden bereikt. Hierbij wordt uitgegaan van een verlaging van de energiekosten met circa € 65.000 per jaar.

9.2 Resultaten scenario-analyse

De gemeente dient een besluit te nemen over de toekomst van het zwembad De Smelte. In dit kader zijn de volgende scenario's onderzocht:

1. Het handhaven van de huidige situatie (0-scenario).
2. Verbeteren van de huidige exploitatie door middel van een tariefsverhoging.
3. Afsloten van het zwembad naar een stichting (vrijwilligers) of een commerciële partij.
4. Sluiting van het bad.

Als de gemeente het zwembad de komende 20 jaar open wenst te houden dient voor scenario 1 t/m 3 het zwembad te worden gerenoveerd en te worden verduurzaamd. Daarbij bedragen de investeringen circa € 4,5 miljoen inclusief btw. In alle scenario's met behoud van het zwembad wordt een besparing op de energiekosten aangehouden van circa € 65.000 per jaar.

In de onderstaande tabel zijn de consequenties voor het gebruik, de investeringen en het exploitatieresultaat voor de scenario's samengevat.

Uit de scenario-analyse kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De mogelijkheden om het jaarlijks exploitatietekort van het zwembad terug te dringen zijn er nauwelijks. Een tariefsverhoging met gemiddeld 10% is mogelijk en kan de opbrengsten met circa € 12.000 per jaar verhogen (aannee gelijkblijvend aantal bezoekers).

- Overdragen van de exploitatie van het zwembad aan een stichtingsbestuur. Afhankelijk van de mate van inzet van vrijwilligers in het toezicht en kaartjesverkoop kan een besparing op de personeelskosten worden bereikt van naar schatting € 50.000 tot € 100.000 per jaar.
- Het aanbesteden van de exploitatie aan een marktpartij kan leiden tot een lagere exploitatiebijdrage. De besparing is afhankelijk van de vrijheid die men geeft aan de marktpartij met betrekking tot tarieven, openstelling en toegankelijkheid voor doelgroepen.
- Bij sluiting van het bad is het organisatorisch mogelijk om voor het leszwemmen uit te wijken naar het zwembad De Peppel. Mogelijk kan de gemeente voorzien in de kosten voor busvervoer.
- Bij sluiting van het zwembad dienen er kosten te worden gemaakt voor het afkoppelen van de installaties en eventuele sloop van het bad. Deze dienen nader te worden onderzocht. Daarbij zal het restant van de boekwaarde op het zwembad moeten worden afgeschreven.

Tabel 9.1: Samenvatting scenario's

		Aantal bezoekers	Exploitatie	Kapitaallasten*	Exploitatie resultaat 2027
Scenario 1	Renovatie en verduurzaming	27.000	€ 505.000	€ 276.000	€ 716.000
	Energiebesparing		€ -65.000		
Scenario 2	Optimalisatie exploitatie	27.000	€ 505.000	€ 276.000	€ 704.000
	Energiebesparing		€ -65.000		
	Tariefsverhoging		€ -12.000		
Scenario 3a	Zwembad afstoten; stichting	27.000	€ 505.000	€ 276.000	€ 604.000
	Energiebesparing		€ -65.000		
	Inzet vrijwilligers		€ -100.000		
	Tariefsverhoging		€ -12.000		
Scenario 3b	Zwembad afstoten; commerciële exploitant	27.000	€ 505.000	€ 276.000	€ 679.000
	Energiebesparing		€ -65.000		
	Personeelskosten		€ -25.000		
	Tariefsverhoging		€ -12.000		
	Winst & Risico exploitant		pm		
Scenario 4	Sluiting van het bad	0	€ -	€ -	€ 13.500
	Busvervoer leszwemmen		€ -13.500		
	Frictiekosten personeel		pm		pm
	Afschrijving boekwaarde		pm		pm
* Exclusief huidige kapitaallasten					

Uit de doorrekening van de scenario's kan worden geconcludeerd dat het exploitatietekort van circa € 500.000 per jaar nauwelijks kan worden verlaagd. Daarbij dient er circa € 4,5 miljoen inclusief btw te worden geïnvesteerd in het zwembad om het zwembad de komende 20 jaar open te houden.

Het afstoten van het zwembad aan een stichting, waarbij het beheer en de exploitatie plaatsvindt door vrijwilligers, kan leiden tot een besparing van circa € 100.000 per jaar op het exploitatietekort van € 500.000. Dit betekent dat de jaarlijkse bijdrage van de gemeente circa € 400.000 per jaar bedraagt. Hierbij komen de kapitaallasten van € 276.000 per jaar als gevolg van de renovatie en verduurzaming.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1800 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV Heerenveen
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Copyright ©

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontlelen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl